

NAŠ TEDNIK

GLASILO KRŠČANSKE LJUDSKE STRANKE

1. leto

V Celovcu, dne 9. novembra 1949

Številka 9

Občinski očetje

Skoraj po dvajsetih letih se bodo 12. marca 1950 vršile na Koroškem zopet občinske volitve. Od leta 1934. smo imeli po občinskih uradih le imenovane zastopnike in po njih izvoljene župane in deloma samo občinske komisarje.

Razpis občinskih volitev za 12. marec 1950. vsekakor pomeni, da se v najmanjši in za državljana najvažnejši upravnici celici vračamo k demokraciji.

Po upravljanju občine, po odnosih občinskih predstojnikov in predstavnikov do občanov na splošno presojo razmere v deželi in državi.

Brez dvoma so se tekom zadnjega desetletja naloge občine podesetorile. Vsa oddaja živil in vsa dobava življenjskih potrebščin od šivanke do stroja je bila v katerikoli obliki povezana z občino in da se je ravno iz teh vzrokov nabralo vse polno nezaupanja do občinske uprave, je razumljivo. Bilo je težko deliti tam, kjer je vsega primanjkovalo in na drugi strani ni bilo lahko nalagati dajatve, ki so bile navezane na cene, katere nikakor niso odgovarjale gospodarskim nujnostim in je bil pri vsem tem „črni trg“ bolj mikaven pri prodaji; pri nakupu pa bi se bili vsi radi posluževali uradnih nakaznic, katere smo tako težko dobivali. To načrtno gospodarstvo pa je hudo razširilo upravni aparat občine same. Tam, kjer je nekdanji župan opravil vse sam ali pa s pomočjo kakšnega učitelja, najdemo danes vrsto uradnikov, ki hudo obremenjujejo občinsko blagajno in posredno tudi denarnico vsakega občana-davkoplačevalca.

V zvezi s prostejšimi gospodarskimi prilikami in tudi v zvezi s pojavljajočo se gospodarsko krizo nastaja za občine prva gospodarska nujnost, da v svojem delokrogu zmanjšajo svoj upravni aparat. Zopet prihaja čas, da bomo obrabljali šiling, predno ga bomo izdali, da bo moral vsakdo računati in šteti, če se bo hotel gospodarsko obdržati na površju. Tu ravno bo morala občinska uprava uvesti pri sebi občutno varčevanje z javnim denarjem.

Tako važno delo pa bo mogel opravljati samo občinski odbor, ki bo imel tudi polno zaupanje vseh občanov. Ta nujnost bo postala še večja, če res država seže v svojih finančnih težavah po viru občinskih dohodkov v obliki obrtniškega davka, s čimer bi vzela občinam vse države nad pol milijarde šilingov dohodkov.

Občinske volitve so torej za vsakogar izredne gospodarske važnosti. Ze sedaj je treba predpriprav, da boste po občinah izbrali res prve moše; prve po njihovih gospodarskih sposobnostih in tudi vzorne po osebnem življenju. Oni vas bodo zastopali, oni bodo govorili v vašem imenu, oni vas bodo razbremenjevali ali pa celo obremenjevali z novimi davki.

Pri občinskih volitvah ne drži več malobrižnost, kaj me briga državni ali deželni zbor. Kdor stoji sedaj ob strani, ta škoduje neposredno samemu sebi. Ob volitvah imaš priliko, da s svojim glasom in tudi s svojim delom pred volitvami vplivaš na bodoče razmere v občini. Tu boš lahko doprinesel svoj del, da v občinah zopet pride do pomirjenja in tiste domačnosti, katero že celo desetletje tako težko pogrešamo. Sam boš doprinesel, da bodo občino upravljali možje domačini, možje tvojega zaupanja, da bodo o občinskih potrebščinah odločevali res občinski očetje, katerim je pri srcu gospodarski položaj in napredek občine, očetje, ki bodo znali poiskati po upravni poti vezi navzgor, ki bodo znali poiskati občanom tudi vse višje gospodarske pomoči, gospodarskih subvencij, ker bodo ravno te gospodar-

Nova avstrijska vlada

Kanclerju inž. Figlu je uspelo sestaviti novo vlado, ki sestoji iz 7 članov ljudske stranke, 6 socialistov. Nekaj ministrstev pa je odpravljenih. Odpravljena so ministrstva: za prehrano, upravo premoženja, načrtno gospodarstvo, za energijo in elektrifikacijo. Nova vlada je torej začela že varčevati v svoji

hiši. Novo pa je ministrstvo za podržavljenja podjetja.

Važen je tudi sklep vlade, da v ministrstvu za podržavljenja podjetja morata obe stranki po svojih zastopnikih pristati in soglasno skleniti nove ukrepe. Ako se soglasnost ne doseže, se obe stranki obrneta na vlado.

Vlada je sestavljena v sledečem redu.

Zvezni kancler: dr. ing. Leopold Figl (avstr. ljud. str.),
Podkancler: dr. Adolf Schärf, (avstr. soc. str.),
Minister za notranje zadeve: Oskar Helmer, (avstr. soc. str.),
Minister za sodstvo: dr. Otto Tschadek, (avstr. soc. str.),
Minister za pouk: dr. Felix Hurdes, (avstr. ljud. str.),
Minister za socialno skrbstvo: Karl Maisel, (avstr. soc. str.),
Minister za finance: dr. Eugen Margaretha, (avstr. ljud. str.),
Minister za poljedelstvo in gozdarstvo: Josef Kraus, (avstr. ljud. str.),
Minister za trgovino in obnovo: dr. Ernst Kolb, (avstr. ljud. str.),
Minister za promet: ing. Karl Waldbrunner, (avstr. soc. str.),
Minister za zunanje zadeve: dr. Karl Gruber, (avstr. ljud. str.),
Držav. tajnik v min. za notr. zadeve: Ferdinand Graf, (avstr. ljud. str.)
Držav. tajnik v min. za promet in podržavljenja podjetja: Vinzenz Ubeleis (avstr. soc. str.).

Občinske volitve v Zgornji Avstriji

Po številkah, ki so bile dosežene pri občinskih volitvah v Zgornji Avstriji, moremo sklepati, da niso vzbudile preveč zanimanja. Oddanih je bilo namreč 182.000 glasov manj, kot pri volitvah 9. oktobra. To se pravi, da četrtna prebivalstva ni volila. Izidi pred letom 1934 so precej podobni sedanjim letošnjim izidom. Pozna se, da je ljudstvo že naveličano volitev. Rezultati so bili: ÖVP 52,60%, SPÖ 28,4%, VDU 17%, KPÖ 17% in druge manjše stranke 0,3%.

Kot prva izmed avstrijskih dežel je Zgornja Avstrija dobila nove občinske uprave.

Kaj pa občinske volitve pri nas? Nekoliko več zanimanja bo gotovo spet,

ker je časovno razdobje nekoliko daljše. Pokažimo tedaj, kaj smo! Ni se nam treba sramovati, da smo Slovenci in katoličani. O tem bo list še podrobneje pisal.

OBČINSKE VOLITVE NA SALCBURSKEM

30. novembra so se vršile na Salcburškem občinske volitve po vsej deželi. Udeležba pri volitvah je bila znatno manjša kakor pri državno zbornih volitvah 9. oktobra, kar je po važnosti občinskih volitev popolnoma nerazumljivo. V podeželskih občinah se je komaj 55 do 85% volilcev teh volitev udeležilo. V vsej deželi je dobila ÖVP 1024, SPÖ 516, VDU 176 in KPÖ 14 mandatorov.

Kaj bo s šilingom?

Meščani in deželani trumoma prihajajo v trgovine kupovat najrazličnejše potrebne in nepotrebne reči. Vse to zaradi razvrednotenja angleškega funta. V tej zvezi se namreč govori, da bo tudi tečaj šilinga spremenjen. Strokovnjaki so k tej zadevi zavzeli svoje stališče, v katerem izjavljajo, da hočejo spremeniti samo razmerje med dolarjem in šilingom (doslej je bilo to 1:10). Torej bo vrednost šilinga ostala kot je bila do sedaj v tuzemstvu. Oškodovani bodo tisti, ki uvažajo ali izvažajo. Avstrija potrebuje deviz; te dobiva za svoje izvo-

ženo blago v inozemstvu. Tam dobiva tudi surovine, ki jih nujno potrebuje za vsakdanje življenje državljanov pa tudi za izdelavo različnih strojev in drugih proizvodov, ki jih poteni izvažajo. Avstrijski minister za trgovino, Kolb, pospešuje zlasti izvoz gotovih izdelkov bolj kot izvoz surovin. Neobhodno potrebno pa je razmerje dolar—šiling postaviti na trdno podlago.

Predno bo imel šiling stabilen tečaj, bo verjetno precej dolgo trajalo. To moramo pričakovati šele, ko bodo štiri velesile zapustile avstrijska tla.

Položaj Cerkve v ČSR

Prepad med Cerkvijo in državo se opazno veča. 1. novembra so stopili v veljavo državni cerkveni zakoni. Sedanja čehoslovaška vlada jih je sprejela

skemu napredku kmeta bolj potrebne kot kedaj popred. Take gospodarske podpore pa ima država v okvirju Maršalovega plana v precejšnji meri ravno za podvig kmetijstva na razpolago. Poiskati bo treba vseh poti, da bo iz teh fondov pomagano tudi slovenskemu kmetu, ravno tu se odpira občinskim očetom obširen delokrog.

Na tebi pa leži, da boš storil pravočasno vso svojo dolžnost kot občan in državljan.

enoglasno, pretežna večina duhovnikov in velik del ljudstva pa jih odločno zavrača. Na sestanku škofov ali njih pooblaščenec je bilo izdanih deset točk v pouk duhovnikom, glede pravičnega držanja do novih proticerkvenih zakonov. Nova postava je namreč v nasprotju z božjo in cerkveno postavo. Namen ima Cerkev izrabiti v politične namene in jo tako zaslužiti.

V deseterih točkah, ki so jih izdelali škofje, je nadalje govora tudi o duhovniških plačah. Komisija NF se ni mogla glede tega zediniti z zastopniki škofov. Opozorili so vse duhovnike na besede nadškofa Berana, ki je poudaril, da niso postali duhovniki zaradi bogastva,

Ves Dunaj govori

o patru Lombardiju. Šele 40 let je star znameniti pridigar. Rodil se je 1. 1908 v Neaplju. Njegov oče je bil univerzitetni profesor in senator. Sin je po končani gimnaziji študiral v Rimu filozofijo. Kmalu pa je vstopil k jezuitom. Postal je doktor bogoslovnih in filozofskih ved.

Simpatični pridigar čuti v sebi klic božji po rešitvi duš. Kot so nekdanje redovniki n. pr. Peter iz Amiena, hodili iz dežele v deželo in navduševali za vojsko proti krivoverskim mohamedancem, ki so imeli zasedeno Sveto deželo, tako italijanski pater povsod oznanja križarsko vojsko ljubezni. Vse se danes tepe za mladino. Tudi Kristus se po svojih poslanicah bori zlasti za duše mladih. — S posebno ljubeznijo je pater Lombardi spregovoril mladim poslušalcem: „Zdi se mi, da v mnogih deželah mladina ni več mlada. Lažje je odrasle navdušiti, celo može ganiti kot pa mladino, ki bi morala biti najbolj navdušena in najbolj dejavna, pridobiti za ideje ljubezni... Mladina mora upati tudi v bodočnost! Krizo sedanjega časa moremo prebresti le v luči onostranske resnice; kjer je rešitev vseh problemov.“

Pater Lombardi je govoril tudi socialistom. „Vi toliko morete storiti za spravo src. Ne sejte razrednega sovraštva temveč obojestransko razumevanje. Žal ste vi skoro edini v Avstriji, ki zastopate materialistično doktrino. Pogumno odvrzite marksizem! Kajti ta povzroča sovraštvo! Postavljeni ste pred odločitev: Ali verjamete, da morete ostati samo marksisti, ne da bi postali komunisti?“

Tudi naša srca se ob patrovi besedi rahlo vznemirijo. Nismo ga sami slišali, a odmev po časopisih, v radiu, v pogovorih nam da misliti. Naj nam bo ta učen, a vendar preprosti mož vzgled značajnega in neustrašenega kristjana.

Povsod moramo zato tudi mi zastopati krščanska načela. Če bomo res čisto prežeti krščanstva, pač nihče ne bo očitil, da smo le po imenu kristjani, a se v resnici ne razlikujemo od drugih. Misel križarske vojske ljubezni in spoštovanja naj se razširi tudi pri nas. — Noben oblastnik (toliko režimov in sistemov smo že imeli) ne more ustvariti z nikakimi sredstvi tega, kar zmore značajno krščansko ljudstvo. Ali je naš narod globoko veren? Ali so naše družine odsvit sreče? Ali ne opažamo že pri mladini sam materializem in željo po uživanju? Bolne so naše družine, potrebne so verskega prepoveda! Zgodovina nam dokazuje, da je največ narodnih voditeljev izšlo iz vernih kmečkih družin. Nov dokaz, da sta vera in narodnost ljubi sestri. Vemo tudi, da je kultura bila na najvišji stopinji tedaj, ko je v dotični deželi najbolj cvetelo krščanstvo.

Nujno je: nazaj k sreči naših družin, nazaj k sreči vsega naroda — h krščanstvu! Želja po sreči in zadovoljstvu leži v vsakem, na nas samih je, ali se bomo vrnili k njej, ali pa jo bomo zavrgli od sebe! Nauke Cerkve moramo v življenju uresničiti. Vsak naj začne pri sebi!

ampak, da bi pridobili duše in jih vodili v srečno večnost. Če pa vam je za posvetne interese več, kot za duhovne, prenehate biti pastirji in postanite plačani služabniki. Ne pozabite tudi, da se stotine naših sobratov nahaja v zaporih in na prisilnem delu... Vsemogočni vas ne bo zapustil in bo tudi skrbel, da ne postanete žrtve gladi. Naše češko in slovaško ljudstvo vam bo izkazovalo spoštovanje in hvaležnost, ker ga v najtežji uri niste zapustili in ste se odločili z vsem narodom skupno trpeti.“

Pri nas na Koroškem

RADIŠE

Prvikrat se oglasimo v „Našem tedniku“. Ker je „Naš tednik“ tudi še mlad, povemo, kaj so naši otroci v zadnjem času napravili. Ko so jim gospod župnik povedali novico, da pride kip Fatimske Marije iz Gradca v Celovec, so takoj sklenili, da ga gredo gledat in da se poklonijo Fatimski Materi božji. In to je bilo v nedeljo 16. oktobra. Kako veseli in ponosni so bili, ko so bili prvi častilci Fatimske Matere božje v Celovcu. Ker ga — kipa — takoj popoldan ni bilo še tu, so si z g. župnikom ogledali druge cerkve v Celovcu ter povsod molili in peli. Nekateri radovedni fantički so neopaženo zapustili skupino in si ogledali Celovec in njegovo okolico s stolpa farne cerkve. Ob 4 popoldne je bil napovedan prihod kipa Fatimske Marije in zato so se zbrali točno ob 4 v Marijini cerkvi na Benediktinskem trgu. Moleč so nestrpnost čakali v cerkvi, kdaj se bo prikazala Marija na za njo pripravljenem tronu glavnega oltarja. Z globokim vzdihom so jo zagledali in gledali, ko je prišla iz žagrade in bila postavljena na tron. Poklekali so, molili in peli naše lepe Marijine pesmi: „Kraljica venca rožnega“, „Lepa si, lepa si, roža Marija“, „Za Bogom najrajši Marijo častim“ in v slovo „Glej Angel Gospodov“. Kar hitro so minili ti trenutki pri Mariji in težko je bilo slovo. A potrebno je bilo, kajti mrak je že legal na zemljo in pot še dolgo pred njimi. Brez vsake trudnosti in v najboljšem razpoloženju so šli večina peš domov, ostali pa do žrelca z avtom. Ob 10 zvečer so že bili vsi v deželi sanj in sanjali o tako lepem doživljanju. Spomin na te lepe trenutke pa jih bo spremljal skozi celo življenje.

Se to moramo povedati bralcem „Našega tednika“, da se je poročil Jozij Thaler, pd. Tonč, s Pinijo Wrulich, pd. Pongracovo, iz Lipice. V lepi cerkvi starega bogoslovja v Celovcu sta si podala roke. Božjega blagoslova v prav obilni meri jima iz srca želimo!

Imamo še več novic, a te bomo povedali drugikrat, sicer se danes naveličate brati.

ŠT. VID V PODJUNI

Zvonove smo dobili

Na podružni cerkvi sv. Danijela, smo tudi mi po dolgih letih doživeli velik cerkveni praznik, po katerem so že dolgo hrepenela naša srca. To je bil res dan, ki ga je naredil Gospod. Mil. g. prošit iz Dobrle vasi so nam blagoslovili dva nova zvonova. 25. septembra je bil ta veliki praznik. Cerkvica in zvonova, vse je bilo čisto v cvetju in vencih. Bilo je res prav lepo in veselo. Množica vernikov od blizu in daleč je z zanimanjem poslušala slavnostno pridigo, v kateri je bil razložen pomen blagoslavljanja zvonov. Naše male družice so prav pogumno nastopile z lepimi deklamacijami, ob katerih je orosilo marsikatero oko. Domači moški pevski zbor je ubrano prepeval pri veliki sveti maši in pri obredih blagoslavljanja. Ko je bila slavnost končana, sta se takoj oglasila zvonova iz domače line. Dne 29. septembra pa sta zapela žalostinko vsem našim izgubljenim in padlim očetom in sinovom preteklih vojn. Rane naših src so se znova odprle, premišljujoč naše drage smo zakrili svoje obraze, saj so zvonovi žalostno jokali, da so tudi nam privabili solze v oči.

Bog naj poplača vsem dobrotnikom novih zvonov, ki v božji hram nas bodeta vodila, k božji službi nas vabila, a vajin glas se daleč naokoli slišal bo, le kličita v sveto gor nebo!

GORENJE

Smrtna žrtev otroka

V sredo 29. oktobra t. l. se je pripetila pri posestniku in cestnem delavcu Lindl. nu Konradu, podomače pri Druku, v Šmiklavžu št. 15 na Gorenjčah huda nesreča, ki je zahtevala življenje tri in polletne Hermince. Nesreča se je

zgodila na tale način: Drukovi so kakor ponavadi tudi tega dne zakurili ogenj v svinjskem kotlu, kateri stoji prosto na vetru, v bližini domače hiše. V kotlu se je kuhala hrana za svinje. Usodni dan je bil mrzel in brezsončen. Očividno je malo Herminco, ki se je igrala na vrtu, začelo že zebsti, zato se je prišla h kotlju gret. Brez dvoma pa je pri tem morala priti v preveliko bližino ognja, ki ji je užgal vrhno zimsko obleko. V obleki, v kateri je tlel ogenj, je Herminec potem še nekaj časa tekala okrog hiše, kar pa je brez dvoma moralo povzročiti, da se je tleči ogenj v obleki razvnel in naenkrat v plamenih objel ubogega otroka. Na obupen klic otrokov je takoj prihitel sosed, g. Škorjane Jozi, kateri se je takoj znašel v položaju. Zgrabil je gorečega otroka in ga je posadil, v poleg se nahajajoče, plitvo korito. Po nesreči so domači takoj poklicali zdravnika, ki je odredil nujen prevoz otroka v celovško bolnico. Kljub takojšnji operaciji, se ni posrečilo, da bi mali Herminec rešili življenje, zato je že naslednjo noč ob pol dveh odhitela med nebeške krilatce. Težko prizadetim staršem izrekamo tem potom globoko sožalje. Tragičen dogodek pa nas zopet zgovorno opominja, da nismo nikoli dovolj čuječi pri nadzorstvu majhnih otrok.

IZ SPODNJEGA ROŽA

Odkar je bila ustanovljena Krščanska ljudska stranka, bruhla „Slov. Vestnik“ ogenj in žveplo na KLS in zadnji čas, tudi na naše duhovnike. Tako je pred kratkim v dveh številkah pisal, da so nekateri duhovniki v spovednici delili glasovnice. To ni nič drugega kakor nesramna in ostudna laž in podlo sumničanje, katerega se poslužujejo najbolj zagrizeni brezverci in vsi oni, ki namenoma zavajajo ljudstvo, hoteč ga odtrgati od vere in Cerkve. Vprašam, kaj bi bilo krščanstvo brez spovednice? — Spovednica je pa tudi točka, kjer se duhovnik vsled spovedne molčečnosti ne more braniti. Nešteto duhovnikov je bilo že vsled spovedne molčečnosti obsojenih v zapor in na prisilno delo v rudnike in na druga težka opravila. Pa tudi mučenike spovedne molčečnosti imamo. To je sv. Janez Nepomuk, rodem Čeh, katerega je Bog v njegovi mučniški smrti proslavil s čudežem. S tem da je „Sl. Vestnik“ napadel duhovnike v spovednici, kjer se ne morejo braniti, se je sam postavil v vrsto nasprotnikov Cerkve.

Koroški Slovenci in Slovenke! Bilo je pred sto leti, ko je veliki škof Slomšek, ki je umrl v sluhu svetosti, dal vsemu slovenskemu ljudstvu geslo: „Sveta vera bodi vam luč in slovenska materna beseda bodi vam ključ do zveličavne narodne omike.“ Danes bijemo koroški Slovenci odločilno bitko za slovenski jezik in sv. vero.

Nevarnost nam preti od dveh strani, vsi vemo od katerih. Mi pa se nočemo vdati, ostanemo Slovenci in katoličani, oklenili se bomo naših duhovnikov, ki nam hočejo res samo dobro.

Napisal preprost mož.

GALICIJA

Družina Jožef Juh, ki ima v najemu Ogrinovo posestvo in gostilno, si je pozidala svoj dom. Ni še docela izgotovljen, pač pa tik pred koncem. Koncem marca 1950, ko poteče najemniška pogodba, se bo preselila v svoj novi dom. Pri Ogrinu pa bo gospodarila lastnica sama, Marija Žmavc, trgovka v Galiciji, si zida istotako hišico, tako da bodo iz Ogrinove hiše se preselili vsi sedaj tam bivaajoči, ker je namreč tudi žandarmerija že kupila Poglavorovo hišo in bo v kratkem tudi šla na svoje.

Cerkev smo pokrili, sedaj pa napravljamo pridno apno, da bodo notranja dela, ki so še precej obširna, cenejša.

Jožef Rappold, pd. Pasterkov iz Bele pri Železni Kapli, pa si je kupil stanovanjsko hišico pri pd. Štravsu. Vigredi pa se bo priselil k nam.

Jožef Plantev, pd. Hacer, pa je po svoji vrnitvi iz ruskega ujetništva svojo lesno trgovino in svojo žago zopet spravil v polni obrat.

ŽELEZNA KAPLA

Na god sv. Simona in Juda je bil tukaj jesenski sejm. Na trgu je bilo precej lepe goveje živine in planinskih ovac. Cene so bile za naše gorske kmete z velikimi gospodarskimi stroški nizke. Po trgu pa je bilo razstavljeno mnogo blaga in drugih stvari naproday. Kljub dežju je prišlo precej obiskovalcev. Stali so pri kramah, kupovali pa pičlo, ker primanjkuje denarja. Sicer pa je bil lep red, brez šumnega vpitja. Tudi v gostilnah je bil mir. V našem trgu je kar 12 gostiln, menda se še pripravlja par novih, oziroma oživljenih.

Obhajali smo slovesne poroke trgovca Maksa Mihevca, ki je pripeljal pred oltar Gabrijelo Smrtnik, iz Jožefa Slavnove, pd. Pečnikovega starejšega sina iz Lepena, ki je poročil Pavelnovo Cito Lipuš v Remšeniku. Novoporočencem želimo obilo sreče in božjega blagoslova na novi poti.

V naši farni bolnici sta umrla isti dan po daljšem bolehanju: Janez Meglič pd. Šašl iz Kaple, star 78 let. Štiri leta je ležal hrom v postelji. Zdaj je končal svojo zemeljsko pot. Matevž Murn iz Bele, rojen na Jezerskem, v 82. letu starosti. Dva sina in dobro ženo je zadnji zgubil tekom zadnje vojne. V nedeljo 23. oktobra sta bila položena oba ob silni udeležbi vernikov v blagoslovljeno zemljo.

SELE

V zvezi s prevozom telesnih ostankov dunajskih žrtev v Sele in pokopa se je v Selah in okolici razširila trditev, da

selski župnik in škof ne pustita pokopati ostankov trupel na pokopališču. Vse to govorjenje je nesramna laž in obrekovanje. Izjavljam, da od škofijstva nisem prejel ne pismeno in ne ustmeno niti besedice, ki bi se tikala tega pogreba. Sam pa sem določil za mesto zadnjega počitka prepeljanih žrtev najlepši prostor, kar ga premore selsko pokopališče. Če bi se nameravalo pokopati žrtve izven pokopališča — o kaki taki nameri meni ni nič znanega — bil bi jaz pač prvi, ki bi se temu odločno uprl. Odkod izvira zgoraj omenjena podla laž, ne vem. Čudno pa je, kako nizkotnih načinov se poslužujejo zdaj, da se le more oblatiti duhovnik in prevz. škof. Še bolj čudno pa je, da ljudje tako obrekovanje verjamejo in razširjajo, ko vsak pameten človek kar lahko otipa, da ne more biti resnično. Pa je že tako: resnice ne marajo poslušati in verjeti, najbolj bedaste laži pa požirajo.

Alojz Vauti, župnik

KAMEN

V soboto, dne 29. oktobra smo pokopali ob številni udeležbi iz vse okolice Jožefa Jerneja, pd. Urankovega očeta. Umrl je na posledicah operacije na želodcu. Rajni je bil razumen in trezen gospodar in vsestransko radi svoje moštosti in poštenosti priljubljen. Družina ga bo seveda težko pogrešala, červano je tik pred svojo dolgo boleznijo svoje gospodarstvo spravil res v red. Postavil je po vojni novo stanovanjsko hišo in popravil še nekončano gospodarsko poslopje. Vdovi in otrokom izrekamo tem potem svoje sožalje.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Kaj delajo in kako živijo drugod po svetu

AVSTRIJSKA DRŽAVNA POGODBA

Reuter poroča, da se bodo sešli v sredo 9. novembra v Parizu ameriški, angleški in francoski zunanji ministri. Sovjetom naklonjeni krogi so mnenja, da bo glede avstrijske državne pogodbe pričakovati preobrata, ki kaže na dobro.

AMERIKA

Amerikanci so se odločili, da bodo v bodoče pošiljali v Evropo samo elitne čete. Za potrebno smatrajo, da se čete ne po številu, ampak po kakovosti izboljšajo. Vse to zaradi atomske bombe, ki jo je odkrila tudi Rusija in je ameriška atomska bomba zato prišla vsaj malo ob veljavo. Izgledalo je še pred kratkim, da bi v ponovni vojni igralo vlogo zlasti zračno orožje, Amerikanci pa tudi vežbanju pešcev (infanterije) posvečajo po eksploziji atomske bombe v Rusiji spet več pažnje.

Po francoskih četah zasedena Nemčija je določena za izvežbanje častnikov atlantske zveze. Tako naj bi se komandanti zapadnih narodov seznanili z ameriškim orožjem.

FRANCIJA

V zvezi z angleškim sklepom, da bodo prenehali z demontiranjem v Nemčiji, se tvori tudi nova politika med Francijo in Nemčijo. Ko je prišel namreč Bidault na vlado, je zgubil angleški zunanji minister Bevin precejšnjo oporo. Bidault-a smatrajo za resničnega prijatelja Nemčije, ki je odločno proti demontiranju.

ANGLIJA

Tudi v Angliji morajo varčevati. Vlada je določila, da morajo prihraniti okoli 300 milijonov funtov. Tudi opozicija pripozna, da so ti ukrepi potrebni, samo, da bi že preje morali začeti varčevati.

PARIZ

Vladna kriza v Franciji je končana. Prejšnjemu ministrskemu predsedniku Bidault-u se je po 20 dneh posrečilo sestaviti novo vlado. V glavnem se ne razlikuje dosti od prejšnje. Tvorijo jo republikanci, socialisti in skrajni socialisti. Zunanji minister je ostal Schuman, tako bo tudi zunanja politika ostala neizpremenjena.

Ne vemo, če se bo tudi novosestavljena vlada dolgo obdržala.

JUGOSLAVIJA

Angleško-ameriški sklep o izvažanju motorjev za civilna letala v Jugoslavijo bo v prihodnjih dneh stopil v veljavo. Jugoslavija bo dobivala tem potom tudi bencin. V zvezi s tem obstoja možnost uporabe jugoslovanskih letališč tudi Angležem in Amerikancem.

ITALIJA

Po mnogih, zelo občutnih izgubah se je Italija po vojni brezdomno precej opomogla. V izložbah po mestih je vsega dovolj, a natančen pogled v stranske ulice nam prikazuje mnogo revščine. Uboštvo povzroča zlasti velika brezposelnost. Že danes je v Italiji nad 2 milijona brezposelnih. Država more prehranjevati samo 35 milijonov ljudi, šteje pa 45 mil. prebivalcev. Prej so se Italijani mnogo selili v svoje kolonije, ki so jim zdaj odvzete.

VATIKAN

V Vatikan so dospela zelo zanimiva poročila o novem načinu komunističnega pridobivanja. Kominform sedaj šola svoje ljudi v bogoslovnih, modroslovnih vedah in v latinščini. Izsolane bodo poslali v zapadne nekomunistične države, kjer bi na zvit način širili svoje zmotne nauke in ustanavljali nekakšne deželne cerkve, ki bi bile v službi komunistične države.

HOLLYWOOD

Pred kratkim so dokončali film o kardinalu Mindszentyju. Komunisti so se zelo zoperstavljali, a brez uspeha. Vlogo kardinala ima ameriški filmski igralec Charles Bickford, katerega smo videli v vlogi duhovnika že v filmu „Pesem Bernardke“. Delo nam bo prikazalo kardinala v najtežjem položaju, kako junaško brani sveto vero.

KOLUMBA PROSLAVJAJO

Kakor znano je Krištof Kolumbus leta 1492 odkril Ameriko. V Washingtonu so mu postavili tudi spomenik, pri katerem se vsako leto zbirajo Amerikanci italijanskega porekla, da posebej proslavijo Kolumba. Kolumbov dan praznujejo v večini ameriških mest; ta dan je navadno tudi uradni praznik, ko uradi in trgovine ne delajo.

(Nadaljevanje z 2. strani)

PRI NAS NA KOROŠKEM**REMSENİK PRI ŽELEZNI KAPLI**

Z letošnjim šolskim letom se je pričel v naši gorski šoli v Šmarjeti spet šolski pouk. Hvaležni smo šolski oblasti, saj bi bila naša mladina sicer brez pravega pouka. Dobri učitelj se marljivo trudi z našimi otroki, da bi popravil, kar je bilo v zadnjih letih zamujenega. Da pa bo dober uspeh, morajo starši podpirati učitelja in kateheta pri odgovornem in težkem delu vzgoje.

SMIHEL

Nismo še poročali v „Našem tedniku“ o sadni razstavi, katero je priredila 23. oktobra 1949 slovenska Kmečka zveza pri nas.

Razstava je lepo uspela, kar pojasnjuje tudi mnogoštevilni obisk. Vsak gospodar si je lahko ogledal zdravo sadje in način, kako se je treba braniti pred sadnim škodljivcem in njegovim razkrojnim delom in si obdržati zdravo sadje. Videli smo tudi lepo izbiro posebno trpežnih in donosnih sort.

Šmihelski cerkveni pevci so res v redu, to je znano po celi Podjuni. Manj znano pa je, da so naše orgle slabe. To pa zaradi tega, ker pevci orgel ne pustijo dosti do valjave. Radi tega so gospod župnik Picej naprosili farane, naj bi zbiralcem za popravo orgel dajali obilna darila. V nedeljo dne 30. oktobra pa so šmihelski gospod prvič vrgli čez prižnico Marico Kušej, pd. Srgenčevo na Blatu, in Mihaela Einspielerja, pd. Črnija, v Zgornji vasci in Ivanko Witternig, pd. Šusterjeva, s Hrastovim Blažem v Podroju. Vivant sequentes!

ROZEK**Zanimivo naključje**

Pri pd. Šusterju je zbolela dne 3. oktobra 17 letna hčerka Frida Gabriel na vnetju slepiča. Ker je zdravnik odredil takojšen prevoz v bolnico, je takojšnja operacija preprečila najhujše. Zanimivo je, da je 14 dni pozneje radi iste bolezni morala v beljaško bolnico tudi njena sestra Trudej. Prišla je v isto sobo in se sedaj zdravita obe dvojčki skupaj. Želimo jima takojšnega popolnega okrevanja.

Elektrike smo po zadnjem paktu o cenah in mezdah posebno veseli, ker je pri nas tok v razmerju z državnim, oziroma deželnim, res po znosni ceni. Dobivamo ga namreč iz Lichtensteinove centrale. Kako srečo imamo, se zavedamo šele sedaj, ko slišimo, kako draga je elektrika za one, ki dobijo tok iz deželnih ali državnih central.

Tudi tukaj je razvidno, da država ne zna štedljivo gospodariti ali pa je svoje odjemalce toka indirektno obdavčila.

MOHLICE

Kdor ni iz naše fare, naj tem potom izve, da smo našo cerkev na novo pokri-

li in zid pri pokopališču lepo popravili. To delo nam je tako lepo uspelo, da si Mohličani domišljujemo, da bo naša cerkev, ko bo še lepo pobeljena, res najlepša v celem okolišu. Pa tudi gospodarsko poslopje župnišča bo dobilo novo lice. Podiramo ga že.

Pa še eno skrb imamo. Ohromelost pri svinjah je tudi prispela v našo faro. Pri Rušu in Habnerju na Beli so svinje že odpeljali v Celovec v klavnico. Pri Križniku v Mohličah je kuga povzročila isto.

SV. JAKOB V ROŽU

(Poroka)

Naši mladi gospodarji so se v zadnjih tednih nenavadno razgibali. Preč. g. dekan vsako nedeljo zapored „vržejo s kancelna“ kar po tri do pet mladih parov, ki želijo cerkvenega blagoslova za svojo družinsko zvezo. Cela fara se je spričo številnih porok mladih parov nekam razgibala in razživela. Saj pa so številni novi zakoni vsaki fari v čast in ponos, ker dokazujejo življenjsko žilavost mladega rodu. Tako je tudi veselje okoli vsake „hohceti“ iskren izraz navdušenja mladih in starih. V nedeljo 30. p. m. sta praznovala poroko mladi posestnik Bukovnikove kmetije v Veliki vesi, Nace Kristof in brhka Micka Amruš, pd. Močnikova na Tešnji. Tešnjiški fantje so nekam krivo gledali, ko je odhajala mlada nevesta iz vasi in so bili presneto trdi pri „zapenjanju“. A ženin se ni ustrašil nobene žrtve in njegov „da“ pred poročnim oltarjem je bil jasen in odločen. Preč. g. dekan so mladi par pred poroko nagovorili z lepimi nauki za novo življenjsko pot in mu voščili obilo božjega blagoslova. Po poroki je bilo na ženinovem domu veselo svatovanje prav do svita. — Za drugo novembersko nedeljo pa imamo pravo malo senzacijo. Poročili se bodo trije bratanci hkrati in sicer pri podružnici sv. Uršule v Svatnah. Pa Vam bomo pisali o tem po svatovanju.

NAŠA ISKRENA VOŠČILA

V nedeljo 6. t. m. je bil za vso šentjakobsko faro pod Golico svečan dan. Mladi gospodar širom slovenske zemlje znanega Janežičevega doma v Lešah Janko Janežič je na ta dan pripeljal domov svojo nevesto Avgusto Schüttelkopf, pd. Pokovo v Veliki vesi. Po svojem vsestranskem udejstvovanju na kulturnem in gospodarskem področju je ženin znan in spoštovan med vsem našim ljudstvom. Deloval je kot tajnik prosvetnega društva in skupno s požrtvovalnimi prijatelji se mu je posrečilo, da je šentjakobsko kulturno delo zaslovelo daleč naokrog in doprineslo svoj delež k prosvetnemu podvigu našega naroda v dobi pred nacizmom. V povojnih letih se je nato posvetil med drugim združništvu in vsled njegovega strokovnega znanja in velike usposobljenosti

sti ga je članstvo volilo za načelnika tukajšnje posojilnice. Še preko domačega okvirja se naš prijatelj udejstvuje kot osrednji odbornik Mohorjeve družbe in Krščanske ljudske stranke in je že ponovno prav uspešno nastopal kot govornik na zborovanjih in tečajih. Njegova neumorna požrtvovalnost in čisti idealizem sta dokaz, kako časti velike prednike svoje družine, ki jih slovenski narod šteje med svoje prve sinove. Nevesto si je Janko izbral doma in sicer v ugledni Pokovi družini v Veliki vesi. Mlada Gusti združuje vse vrline slovenskega dekleta in slovenske žene. Po skrbni družinski vzgoji se je šolala v gospodinjški šoli in udeleževala v deklški družini. Njena čista deklška lepota in prikupni nastop sta mahoma osvojila tudi srca vseh številnih svatov, ki so prihitali na njuno poroko. V domači cerkvi v Veliki vesi so preč. g.

OB SPOMINSKEM DNEVU*A. Einspielerja*

Življenje in delovanje A. Einspielerja letos temeljiteje obravnava mesečnik „Družina in dom“. Zato se danes ne bomo ustavljali ob posameznih datumih, tudi ne bomo naštevali, kaj vse je napisal, katere liste je izdal, temveč si bomo predložili, kaj nam pomeni v sedanjem času.

Danes, po strašni drugi svetovni vojni, ki jo imamo za seboj, lahko trdimo, da narodna zavednost pri koroških Slovencih ne bi bila več tako močna, če bi nam v 19. stol. (13. nov. 1813.) ne bil rojen A. Einspieler. Po pravici ga bomo imenovali „Očeta koroških Slovencev“. Tragika te genialne politične voditeljske osebnosti leži v tem, da v tistem času ni mogel čisto razviti svojih talentov, zlasti svojih voditeljskih zmožnosti. Od vodilnih slovenskih mož v Ljubljani, ki so živeli v svojem lokalnem domoljubju, ni mogel pričakovati in tudi ni dobil nikake pomoči.

Z ustanovitvijo „Društva sv. Mohorja“ l. 1851. je bil najpomembnejši korak tiste dobe za združitev vseh Slovencev storjen. Le da se slovensko ljudstvo in narodni voditelji tega tedaj niso zavedali. Einspieler sam je še po društveni ustanovitvi mnogo govoril o neki „Matici“, kar naj bi bilo za naše ljudstvo novoustanovljeno knjižno društvo. Okoli te „matice“, tega „ognjišča“ je hotel imeti zbrane vse Slovence, ta bratovščina naj bi postala kulturno središče vsega ljudstva. Imela naj bi naloge ljudstvo versko in narodno prebujati, ga vzgojiti in bodriti. Čeprav je zgodovinski potek tako hotel, da do politične združitve vseh Slovencev v območju

dekan Schenk mlademu paru podelili cerkveni poročni blagoslov in v prisrčnih besedah orisali velike dolžnosti mlade družine. Poročno sv. mašo je opravil ženinov prijatelj domačin, preč. g. Nagele Matej iz Marije na Zilji in v poročnem nagovoru pokazal vire, kje si mož in žena iščeta vedno novih moči za težavno življenjsko pot. Po poroki se je vila dolga vrsta svatov v avtih in na kolesljih skozi Podgrad na ženinov dom, kjer je bilo svatovanje. Ženitovanje je bilo domače, veselo. Pesem in poskočna godba sta jo okrasili. Že pred poroko so počastila dekleta nevesto v ubranem zboru, med sv. mašo je pel fantovski pevski zbor in na domu so nastopili možje-pevci. Ženitovanje je bilo prepleteno z lepimi domačimi običaji, ki so stopnjevali prisrčno in prijetno razpoloženje. — Mlademu paru želimo še v našem listu prav obilo božjega blagoslova!

avstro-ogrske monarhije ni prišlo, bi bila kulturna združitev v okviru „Družbe sv. Mohorja“ na vsak način možna.

Z ustanovitvijo „Slovenske Matice“ l. 1863 v Ljubljani, se je skupno kulturno ustvarjanje razdelilo na dvoje, kajti precej mladih moči je odslej zalagalo s svojimi duševnimi proizvodi „Slovensko Matico“ in ne več DSM. Kljub temu se SM v prvem desetletju ni mogla čisto prosto razvijati, kot si je to želel mlajši rod; saj so njeno vodstvo imeli v rokah konservativci. Vendar je kljub konservativnosti zajela veliko mlajših pisateljev iz Ljubljane in okolice (zlasti Kranjske), ki so prinesli novih idej v slovensko literaturo.

Kulturno delovanje Slovencev je bilo razdeljeno na ta način med Ljubljano in Celovec. Einspieler je bil proti ustanovitvi „Slovenske Matice“, bil je mnenja, da je ena knjižna družba dovolj. Dejstvo je, da so voditelji SM (Bleiwisa) šli svoja pota in se zgubljali v lokalnem rodoljubju.

Nadaljni razvoj je pokazal, kaj bi „Mohorjeva družba“ kot kulturna ustanova že tedaj mogla pomeniti Slovence, če bi se okoli nje zbrale vse slovenske osebnosti in jo pretvorile v nekako „Matico“. Brez neke politične oblike bi bila tako dosežena vsaj kulturna, notranja enotnost vseh Slovencev.

Z ustanovitvijo „Mohorjevega društva“ je postal Celovec kulturno središče vseh Slovencev. Vodstvo je obdržal skoro do konca šestdesetih let.

Ali se koroški Slovenci zavedamo, da ima Celovec tudi danes to važno nalogo, biti kulturno središče, odkoder se bo v vsako vas razširjala lepa slovenska beseda? Slovenci so raztreseni po vsem svetu. „Mohorjeva družba“ v Celju po l. 1941 ni mogla več vsemu slovenskemu ljudstvu posredovati dobre duhovne hrane, ker je bila ovirana v svojem svobodnem in objektivnem delovanju. Tudi po l. 1945. ni mogla svojega poslanstva vršiti v tem smislu, kot je bilo to ob ustanovitvi mišljeno.

Ali je slučaj, da postaja po skoro 100 letih Celovec zopet kulturni center? Tu izhajajo spet Mohorjeve knjige, pisane v verskem in narodnem duhu. Vsi Slovenci po različnih delih sveta pričakujejo, da jim bo „Mohorjeva družba“ „alma mater“ in da bo povezala vse udeležene slovenske družine. Ne lokal-patriotizma, kot je vladal pred 100 leti! Duh ljubezni in bratstva naj preveže vse naše ljudstvo. — Enakopravnost in sodelovanje obeh narodov na Koroškem je bila vodilna misel Einspielerjeve politike. Tudi naši narodni voditelji gredo po njegovih potih.

S tem bomo najbolj proslavili Einspielerjev spomin, če se bomo potrudili njegove želje izpolniti.

POZOR!

Naročnino boste lahko plačali po poštici, ki bo še ta mesec priložena listu. Posamezna številka stane 0.40 S mesečna naročnina 1.60 S četrtletna naročnina 4.80 S letna naročnina 19.20 S

Prosimo, poravnajte naročnino čim prej, da premostimo finančne težave.

Lea Fatur:

Matjažek

(Nadaljevanje)

Mahmud se ozre nazaj na Valjevo, na očetov dom. Ta velika bogata hiša, polna zanikarnih sužnjev, te mošeje in kopalnice se mu ne prikazujejo nikoli v sanjah. Glas muezina, ki oznanja Alahovo slavo, niti glas materin se mu ne oglašja v duši, ko spava telo. Prikazuje se mu pa mesto v zidovju in stolpih, prikazuje se mu nizka hiša, prikazuje poslopje z visokimi izrastki, nad njimi pa znamenje kristjanov. In sliši v sanjah glas kakor sladko brnenje, zmagovito bučanje, in zdi se mu, kakor da izreka nekdo: „Sveti glas božji.“ Ko se prebudi, zginejo slike in umolknejo glasovi. Vpraša je že mater, kaj more to biti, in prestrašila se je:

„To je še od takrat, ko te je tako bolela glava. Bilo je to čarovniško delo. To bo minulo, ko prideš v Carigrad. Tam je mnogo svetih dervišev: moj oče bo poskrbel, da te blagoslovi kak svet mož; potem boš imel glavo čisto in dušo veselo.“

Da, ko bi ne bilo tega sužnja... Zjutraj, ko so mu čestitali, mu je povedala mati, da je dobil v dar krepkega sužnja in da ga bo le-ta spremil v Carigrad. Potem se je najbrž vtaknil suženj Ali v to stvar. Kajti oče je rekel: „Ta suženj

nam je potreben doma; tudi je bolje, da te spremi Ali, ker je že vajen poti. V Carigradu ti pa podari stari oče sužnjev.“

Pokazali so mu potem vsa dragocena darila, pokazali mu pa niso sužnja. Iz tega je razumel, da je suženj kristjan. Želel si je belega sužnja v hišo, kjer je vse rjavo in črno. In zdaj te skrbi, da bi ne pregovoril suženj-kristjan Mahmuda, naj prestopi k njegovi krivi veri! Res je vse to neumno, a zdi se mu, da tiči skrivnost za tem. Zakaj stori oče vse, kar hoče suženj Ali? Mati toži, da postaja ta suženj preoblasten; drugi sužnji ne ubogajo več — nered se je vselil v hišo.

Kak pogovor sta neki imela oče in suženj Ali, ko je bil prišel poprej, da se pokloni očetu. Mahmud je slišal očetov vzdih: „Tako naključje!“

„Ne skrbi za to, beg; že uredim stvar. Glavno je, da Mahmud odpotuje,“ je miril očeta Ali. Umolknila sta potem kakor v zadržki, ko je stopil Mahmud izza prevese vrat.

Zamišljen v ta zakaj, je stopil Mahmud na dvorišče. In se razjezil: Zapovedal je bil konja, a sužnja iz konjušnice Sig in Imer ležita pred konjušnico in se pogovarjata s sužnjami, ki tarejo počasi orehe in so razkrile svoje obraze, da si njegova mama to strogo prepoveduje.

Hoče zarohneti nad sužnji — pa glej: pšice letijo preko sužnjev v konjušnično vrata, in glej Hafisa in Mustafa, ki

pošiljata strele iz lokov... Ne, Mahmud ne ve, nad kom naj se znese najprej. Ne oziraje se na pšice sune Imra z nogo: „Konja! Urno!“

Leno se pretegne zamorec: „Saj vidiš, da streljata begiča v vrata.“

„Begiča!“ vzroji Mahmud, „kdo sem pa jaz? Počakaj, svojat lena, vse vas poprodam in si kupim kristjanov.“

„Ti sam si poturčen kristjan!“ zavpijeta njegova brata po očetu. „Znaš še tiste molitvice? Ne, ti nisi najin brat, tebe so zamenjale bosanske čarovnice. In sam se ne boš razkazoval pri aginji z novo obleko in orožjem — s teboj greva kakor navadno, ali pa ostani še ti doma.“

„Postrelim vaju in raztrgam v solnčni prah,“ se roti Mahmud, pa se zakači v brata in jima iztrga in polomi loka.

„Kak nasilnež!“ ga suvata brata. Tečeta k očetu, da zatožita Mahmuda. Sužnja tačas izgineta. Mahmud stopi v konjušnico. Sam si bo osedlal konja. V vrsti stoje plemenite živali vseh pasem, negovane in ljubljene. Kdo ve, odkod je prišla nakrat Mahmudu misel: za konje tole lepo poslopje, za konje snaga in red, ljubezen in skrb. Kristjani pa čemijo v temnih kočah na ilnatih tleh!

Zastane v tej misli in pozabi odgovorjati konjem, ki se ozirajo nanj in ga pozdravljajo po svoje. Tačas zasliši vzdih: „Križani Jezus! Tolaži mi ženo in otroka!“

Mahmud se zdrzne: „Kdo je tam?“

(Dalje prihodnjič)

Naše blaga na svetovnem trgu

Pred zadnjo vojno, oziroma pred Hitlerjevo okupacijo, lahko računamo, da je bilo približno dve tretjini naše zunanje trgovine v uvozu kakor v izvozu usmerjene v dežele, ki jih je nesrečen konec vojne pahnil v objem komunizma. Vse te dežele so bile predvsem dober kupec naših industrijskih izdelkov; papirja, železnih in tekstilnih proizvodov. Na drugi strani so bile dobavitelj surovin, ki jih naša domača industrija nujno potrebuje, kakor različnih rud, premoga ter živil v najširšem pomenu besede. Toda še več; iz vseh teh dežel je zlasti Dunaj po svoji posredovalni vlogi, ki si jo je ohranil še iz nekdanje monarhije, črpal zelo pomembne posredne dohodke. Dunaj je bil še vedno sedež mnogih trgovskih in industrijskih družb, katere so v vseh takozvanih nasledstvenih deželah imele vrsto podjetij in tovarn, ki so deloma v dotičnih artiklih celo obvladovale ves trg teh dežel in imele monopolen položaj. Visoki dohodki teh podjetij so se stekali v centralah na Dunaju. Razen tega neposrednega deleža na gospodarskem življenju nasledstvenih držav ne smemo pozabiti še onega posrednega deleža, kjer je dunajska trgovina ali trgovsko zastopstvo prodajalo v vzhodne dežele blago tretjih držav, ki nikdar ni videlo Avstrije. Dolga vrsta evropskih kontinentalnih, angleških, pa tudi prekomorskih eksportnih družb je vzdrževala na Dunaju generalna zastopstva za evropski vzhod in jugovzhod. Tudi ti različni posredovalni posli so prinašali lepe dohodke, ki so se stekali v težkih milijonskih zneskih v blagajnah dunajskih velebank. Da omenimo tu le še eno vrsto takih skoraj nevidnih dohodkov — vseh ni mogoče naštet — zavarovalstvo. V skoraj vseh nasledstvenih deželah so delovali z malimi izjemami skoraj nemoteno vse do zadnje vojne zavarovalni in tudi bančni zavodi, ki so ostali še iz nekdanje monarhije. Dobički teh zavodov so se v veliki meri lahko transferirali. In tudi to se je večkrat zgodilo, da pri polomu centralnega zavoda njegove podružnice v nasledstvenih deželah marsikdaj niso bile prizadete v enaki meri ali pa so bile sploh obvarovane škode.

Vse to, kar smo zdaj omenili, je v prvi vrsti pripomoglo, da je Avstrija v dobi med obema vojnama kljub političnemu zlomu leta 1918 v glavnem živela in gospodarila, kakor da tega zloma ne bi bilo, kakor da bi bila stara enotna gospodarska tvorba ohranjena preko vseh novih mej in preko vseh gospodarskih pregraj. Čeprav so vse te dežele z velikim elanom gradile svojo nacionalno industrijo, je vendar razvoj šel v taki smeri, da je izmenjava dobrin v obeh smereh vse bolj naraščala, kajti ljud-

stva so rastla na tolik življenjski standard, da so se njihove vsakdanje potrebe iz dneva v dan večale tako po količini kot tudi po kakovosti.

Da je ta idila sedaj enkrat za vselej minila, morda tudi v škodo obeh delov, o tem tarnati je prav brez pomena. Treba je računati z dejstvom, kakršno je, in premišljati o tem, kaj sedaj?

Kdor še ni imel prilike spoznati doslej, bo moral vsaj odslej uvideti, da je doba te vrste blagovne izmenjave verjetno za vedno minila. Ne le, da so strukturne spremembe v sestavi seznama potreb blaga za uvoz in presežkov za izvoz danes bistveno spremenjene, še bolj kot to se občuti in se bo občutila sprememba notranjega gospodarskega sistema v teh deželah kot velika ovira za dosednji način trgovanja. Beseda ljudska demokracija ima sicer v naših ušesih slab prizvok. Toda nestvarno bi bilo, če bi kljub silnim pomanjkljivostim, ki jih ta sistem za notranji gospodarski razvoj dežele ima, kdo prezrl njegov monopolni položaj v odnosu do trgovanja s tujino, in sicer monopolni položaj kot kupec ten kot prodajalec. V kolikor gre pri tem za naš uvoz iz teh dežel, je prav to dejstvo morda večkrat celo ugodno. Pri enem ponudniku lahko izveš za vse in za vsako blago, ki je na prodaj. Ker se morajo na svetovnem trgu tudi te dežele v glavnem ravnati po prostih cenah tega trga, je izbira skoraj olajšana in odpade velik del nakupne režije za posamezne domače tvrdke. Nasprotno pa je pri izvozu vsa stvar mnogokrat zelo otežkočena. S samo udeležbo na vzorčnih sejnih v tujini gotovo ni mogoče nadomestiti tesnih osebnih trgovskih zvez, stikov preko trgovskih zastopstev poedinih tvrdk v tujini; in ker so bile v vseh teh deželah večinoma odstranjene vodilne gospodarske plasti, odpade tudi ta zadnja praktična vez do nabavnega vira v tujini.

Kdor hoče tedaj zopet dobiti trgovski stik s tem tako bližnjim, pa danes tako oddaljenim svetom mora najti za to popolnoma nova pota in nove metode.

Mislimo, da bi bilo v tem pogledu predvsem vredno in potrebno, res do kraja spoznati ustroj teh gospodarskih sistemov, njihove gospodarske tendence in metode njihovega poslovanja. Ali je to manj ali bolj prijetno in v koliki meri je to sploh izvedljivo, o tem ni mogoče tu kratko govoriti. Popolnoma jasno je, da ni mogoče od poedinih tvrdk, nekdanjih izvoznikov v te dežele, zahtevati, da nastavi v svojih podjetjih po enega ali več uradnikov, ki bodo samo proučevali različne 4- ali 5-letne načrte poedinih dežel. Potrebno pa bo, da to store vsaj višje interesne skupnosti, različna industrijska in obrtna združe-

nja, ki se zanimajo za izvoz v te dežele. Iz teh načrtov in ob upoštevanju domače produkcije teh dežel se že da dobiti nekaj pregleda v potrebah in izvoznih možnostih. Za ta mesta pa je treba najti prave ljudi širokega gospodarskega obzorja in bogatih novih idej. Sicer bodo vsa prizadevanja v tej smeri kvečjemu slaba improvizacija. Dokler sprejemamo bogato pomoč iz Amerike, si sicer marsikako lagodnost lahko dovolimo. Če pa bi šla ta pomoč h kraju, potem bo treba resno premisliti, kje bomo prodali tisti dve tretjini naših izdelkov, ki so našli nekdanj pot na vzhod in jugovzhod. Le za kratko ilustracijo, da nikakor ni nujno, da bi šli ti trgi za trajno v izgubo, naj omenimo tole misel:

Jugoslavija, ki hoče biti danes sicer ljudska demokracija, vendar svoje vrste in je trenutno popolnoma razvezana svojih trgovskih obveznosti nasproti vzhodu, je že tradicionalni tekmelec v naši lesni trgovini na bližnjih evropskih in levantskih trgih. Če se upošteva dejstvo, da lesni zakladi Srednje Evrope vendar niso tako neskončno bogati — saj imamo tudi v obeh deželah že danes opraviti s prekomernim izsekavanjem gozdov — potem je tembolj nesmiselno, če naj bi to dragoceno substanco z nesmiselno konkurenco še sami zmanjševali. Zdi se nam, da nikakor ne bi bil tako nemogoč nek tovrstni dogovor bodisi o kontingentiranju ponudbe na istih trgih ali pa o regionalni razdelitvi pod vidikom prometno ugodnejše lege.

Druga misel: Ali ne bi bilo možno, en del dobav sadja, slame in polblaga, ki ga štejejo v drugo kategorijo potrebnih dobrin, namesto iz Italije, kamor se izvažajo v zameno skoraj izključno dragocene surovine, nabavljati iz teh dežel, ki so brez dvoma še sposobne prevzeti v zameno vrsto izdelkov, ki jih v druge dežele ne bo več mogoče izvoziti (vijaki, žebliji, papir itd.)?

Seveda pa poleg vsega tega velja, da je treba usmeriti prizadevanja tudi še v drugo smer, da se izpad teh trgov, ki jih ne regulira le zakon gospodarske potrebe, ampak mnogokrat tudi politični diktat, — skuša nadomestiti drugod pod predpostavko, kot da smo tradicionalne dežele že za trajno izgubili. Trdimo, ta predpostavka je važna, ker sicer poskusi iskanja v to smer ne bodo dovolj resni. Kot zelo hvaležno nadomestilo v tem pogledu se nam zdi, veljajo vsaj za nekaj prihodnjih let dežele bližnjega vzhoda. Ne le po svojem naravnem bogastvu, ne le zaradi zanimanja, ki ga zanje kažejo že sedaj tudi drugi veliki industrijski narodi sveta, temveč iz prav naravnega razloga, ker so to narodi, ki ravno vstopajo v civilizacijo, toda pod ugodnejšimi pogoji, kot pa so oni, pod katerimi jo mi in drugi narodi obnavljamo. Mnoge teh dežel so kot bogati upniki prišli mimo vojne, nekatere

celo prejemajo reparacije (Abesinija, Egipt) in druge bogate ameriške podpore in nove jim obetajo. Ni nobenega dvoma, da bo morda že po nekaj letih v tem predelu sveta novi Izrael pomenil gospodarsko veselo. Če bi Avstrija tudi v kasnejših letih morda ne vzdržala tekme na tem trgu, pa bi prav gotovo vsaj v začetku od tega obilja že ostalo toliko, da bi se napolnil lonček, ki bi ga tja pristavili. D. t.

Č. g. FRANC KATNIK

knezoškofijski konzistorialni svetnik

Ob zaključku lista smo dobili žalostno vest, da je preminul starosta slov. duhovnikov na Koroškem č. g. Franc Katnik.

Pogreb pokojnika bo 9. novembra ob 3 popoldne na pokopališču v Celovcu (Annabichl).

Prihodnjic se bomo zaslužnega duhovnika obširneje spomnili. R. i. p.

Zanimivosti

MOŠKI SO CENJENI

Pri poganskih narodih zbudi rojstvo dečka veliko radost, deklice pa žalost. Moški so cenjeni, ženske zaničevane. — Hindovski duhovnik želi pri poroki nevesti rekoč: „Postani mati močnih sinov!“ Nekoliko naklonjenejši je deklam ženitovanjski starešina pri Osetih v Kavkazu, ki pravi nevesti: „Da bi imela 9 sinov in eno hčer z modrimi očmi!“ Kitajski pregovor se glasi: „Več je vreden en deček kot deset deklic.“ Če vprašaj Kitajca ali Japonca, koliko otrok ima, bo naštel samo dečke. Nekateri pogani deklic in žen sploh ne štejejo k prebivalstvu. Za javnost jih sploh ni. Stari Rimljani deklicam sploh niso dajali posebnega imena. Klicali so jih kar s prirojenim očetovim imenom: Tullius, Tullia. Ponekod sicer cenijo deklico, a le radi tega, ker bo vrgla družini lepe denarce, ko bo prodana za ženo. Drugod cenijo zopet ženski spol radi tega, ker dobijo z njimi novih delav. nih moči, da morejo sami lenariti. Kitajec sodi, da deklica ni nič vredna; mnogo stane, a nič ne vrže. Nasprotno pa je pri Bazuto-zamorcih. Tam nosi v družini mati hlače. Zato zavlada pravo veselje, če se rodi kot prvorojenka deklica, če pa se prvi rodi sin, je oče radi tega pošteno tepen.

I. M.:

Dam ob Dravi

(Nadaljevanje)

Dobnika ni zlepa premagalo domotožje. Toda, kadar je dobil pismo iz domovine, je vedno na skrivaj obrisal oči. Ko je hodil iz taborišča na delo v mlin, je ponovno prebiral poročila od doma, da je vsebino znal že skoro na pamet. Poljubljal je beli papir, kot da bi poljubljal roke svoje žene, ki je z veliko ljubeznijo pisala možu pisma. Zamišljeno je gledal čez nedogledno ravnino ter v mislih iskal ženo in hčerke ter mamo. Včasih si jih je naslikal, kako sedijo pod košato lipo na dvorišču, sredi rož na vrtu ali pa med cvetkami na zelenem travniku. Med ovcami si jih je najraje predstavljal. Svojo ženo je tudi prvič videl pri jangenjcih na paši. Sedela je med mladimi, nedolžnimi živalcami, sama vsa mlada in nedolžna. Še zdaj vidi beli prt z rdečimi nageljni, ki jih je ustvarjala njena marljiva roka. V godovno pismo, ki ga je že sredi avgusta pisal za september, je narisal še rdeč nagelj s pripisom: „Odpusti!“ — Ni si mogel misliti, da bo res kdaj drugače. On bo vedno v ujetništvu mrl po domu, doma pa bodo zastoj hrepeneli po ate-

ju. Kot nikjer za brezmejno ravnino ni mogel ugledati gora, čeprav je vedel, da nekje so, tako se mu je zdelo, da tudi svidenja celo večnost ne bo. — Veselega trenutka vsak težko pričakuje: mati rojstvo otroka, oče povratek sina, otrok Miklavževega in božičnega večera, dijak spričevala, vojak svidenja z dragimi.

Že spet je jesen podala roko zimi; bele, mrzle snežinke so padale izpod neba. Premraz je bilo za pravi sneg, ki ga je narava in deca že težko pričakovala. Advent je bil še cel brez snega, mrz pa je pošteno pritiskal. Mlinarjeva stara mama so vsak dan s starejšima vnukinjama, Milko in Lojziko, šli k zornikam. Do fare je bilo precej daleč, že kmalu po vabljenju so se morale odpraviti z doma. S to žrtvijo so hotele Marijo naravnost prisiliti, da pošlje ateja domov. Neverjetno, kaj vse doprinesejo šibki otroci iz ljubezni do očeta. „Ali bo atej letos že z nami obhajal sveti večer?“ je hotela vedeti Lojzika.

Stara mama je bila v zadregi. Če bi bila ona Bog, bi ga prav na sveti večer pripeljala domov, tako zaupno so prošile Mlinarjeve hčerke in tako z gotovostjo pričakovale očeta. Vendar jih je na morebitno razočaranje morala pripraviti. Dejala je: „Če je atej zelo, zelo daleč, in če Bog noče, da bi se mu na

dolgi poti v mrzlem zimskem času kaj pripetilo, ga še ne bo domov. Saj vam je zadnjič pravila mama, da je spotoma nekaj povratnikov zbolelo, da so nekateri umrli ali se ponesrečili pri gradnji nekega mostu.“ Sama babica ni dosti upala, da se sin že vrne, saj so prihajali šele prvi transporti.

Mlinarjeva gospodinja je vsak dan zasledovala radijska poročila ter v časopisu iskala med seznamom vračajočih se ujetnikov ime Dobnik. Pa vedno je bila razočarana. Po dolgih letih vojne, neprestanega dela, trpljenja, skrbi in strahu si je že zelo zaželela za grunt in mlin močne gospodarjeve roke in malo ljubezni za svoje srce. Sicer je dobro gospodarila, a razbremenitve je bila že zelo potrebna.

„Ali se bo vrnil zdrav domov? Kaj pa, če spotoma umrje?“ Skrb za moža jo bo morila do zadnjega, do tedaj, ko ga bo imela v svojem objemu. V velikem strahu je za srečno vrnitev moža obljubila pozidati križ. Stal bo v kotu med glavno cesto in med potjo, ki pelje v mlin. Z živimi barvami bosta brata slikarja iz Noč naslikala na cestno stran podgorsko Marijo, na desno sv. Krištofa, zavetnika popotnikov, na levo sv. Valentina, varuha pred boleznijo, zadaj pa duše v vicah, ki naših prošnja najbolj potrebujejo in v stiski rade poma-

gajo. Tako bo storila, prav gotovo pride mož zdrav domov. Kako se ji je smilila Bistrinja iz Št. Janža. Mož je bil že na potu domov. Šibko in izčrpano srce pa ni moglo zmagati vseh naporov, spotoma so ga morali prepeljati v lazaret, kjer je počasno ugašal in ugasnil prav tisti dan, ko so tovariši prišli v domovino. Skoro niso upali povedati ženi, kaj je z možem. Fantek in deklica sta živ spomin nanj, grob je daleč, daleč nekje in sirotici zastoj hrepenita po dobrem, skrbnem ateju. In kaj se je zgodilo Miciji, moževi sorodnici iz Št. Jakoba? Težko je že pričakovala moža, ki je bil tudi v ujetništvu. Nekoč je poslušala radio, kar naenkrat je zaslišala med povratniki, ki so prispeli v Dunajsko Novo mesto, možovo ime: Gregor Dobnik. Nič ni pomišljevala, Babici je naročila naj napečejo pogače in zakoljejo cibija. sama se je odpeljala v Celovec. Med množico sorodnikov, predstavnikov oblasti in godbeniki se je kar zgubila. Povsod sami pričakujoči obrazi radovednost, nestrpnost, veselje. Vlak je imel precejšno zamudo, tako, da kar ni hotelo biti konca čakanja. Končno je bil le dan signal, da se vlak bliža postaji. To je utripalo srce ženam, materam, očetom, otrokom in ostalim sorodnikom. Mici se je vsa uživala v bodočo srečo.

(Dalje prihodnjic)